

Redacția, Administrația,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc. — Manuscrise nu se
reținut.

INSEPARTE se primesc la Admi-
nistrația în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
în Viena: M. Dukas, Heinrich
Schickl, Rudolf Mosse, A. Opatik,
Nachfolger; Anton Oppelk, J.
Dumelot, în Budapesta: A. V.
Goldberg, E. Kohn, Bernat; în
București: Agence Havas, Suc-
cursale de Roumanie; în Ham-
burg: Karoly & Liebmann.

Prețurile inserțiilor: o serie
garzonă pe o colônă 6 cr. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarif și învoială.
Reclame pe pagină a 3-a o
serie 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

(NUMERŪ DE DUMINECĂ 9)

„Gazeta” iese în mâ-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectori.

Abonamentul pentru Brașov
a administrației, piața mare,
Târgul lui Nr. 35 etagiu I.
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
său 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 45.—Anul LVIII.

Brașov, Duminecă, 26 Februarie (10 Martie)

1895.

Partidele maghiare.

Brașov, 25 Februarie v. 1895.

De când calvinii din clica lui Tisza Kalman au început să ațîțe în contra catolicilor și au isbutit a face, ca Wekerle cu toți mamelucii lui să înscrie pe stégul lor „căsătoria civilă”, s'a vîrit între Maghiari cërta și zizania și s'a sevêrșit o mare desb nare în sinul lor.

Politica bisericească a stăpânirii a adus cu sine înființarea „partidei populare” catolice, a înăsprit neînțelegerile dintre partidele dietale maghiare, a ațîțat patimele maselor și a dat nutremânt și mai mare nemulțămirii confesiunilor și a naționalităților cu starea lucrurilor. Ba din cauza acestei politici s'a sevêrșit o desbinare chiar și în tabăra partidei dela putere, precum și în tabăra stîngei extreme maghiare prin aceea, că cei ce nu s'au mulțumiți cu noile legi bisericesc-politice, s'au rupt de cãtră cei ce le-au sprijinit și au votat cu guvernul pentru ducerea lor în deplinire.

Scimă, că contele Szapary cu vre-o 20 de deputați au eșit din partida guvernului încă de pe când se desbătea căsătoria civilă în dietă. Totu pe atunci s'a rupt de cãtră independenți Eötvös cu ai săi, cari în cestiunea căsătoriei civile au mers pe față cu guvernul. În zilele din urmă s'au certat între ei și cei vre-o 80—90 independenți, cari alcătuiau partida așa numită a „independenților și dela 1848”. Președintele Justh cu ai săi, 33 la număr s'au rupt de cãtră Polonyi-Ugron-Bartha și soții, au eșit din această partidă și au înființat una nouă, ér ceta mai mică a lui Eötvös a dat mîna cu partida lui Justh.

Astfel independenții sunt ađi împărțiți în două tabere apröpe egale la număr: partida lui Polonyi-Ugron,

care nu pãrtinesce de loc politica bisericească a guvernului, și partida lui Justh-Eötvös, care nu numai că o pãrtinesce, dera promise a da sprijin guvernului și în viitoru pentru executarea legilor bisericesc.

Așa-dera în urma luptelor, ce s'au încinsu asupra legilor bisericesc, partidele din dietă se grupază astfel:

De-o parte *partida guvernului Bánffy*, numită „liberală”, care stă pe baza pactului dela 1867 și care, precum scimă, își susține ađi majoritatea numai cu cele 13 voturi ale deputaților sași, — cãci cei 35 Croați votază cu ea în anumite cestiuni comune Croației și Ungariei, cum e bugetul ș. a.;

de altă parte *oposițiunea*, care se compune așa:

Fracțiunea Szapary, adecă cei ce au eșit din partida guvernului din cauza politicei lui bisericesc; stau pe baza pactului dela 1867.

„Partida națională” a lui Apponyi, compusă din elemente parte liberale, parte conservative; stă pe baza pactului dualist.

Fracțiunea conservativă a partidei independiste, Ugron-Polonyi, care face opozițiune pactului dela 1867, dera opozițiune mai moderată, ceea ce a dovedit-o și prin participarea ei la delegațiuni.

Fracțiunea liberală a partidei independiste Iusth-Eötvös, care combate pactul pe baza punctațiunilor dela Dobrișin din 1849 și nu ia parte la delegațiuni. La această fracțiune s'a alăturat și Franciscu Kossuth.

„Partida populară” maghiară e reprezentată ađi în cameră numai de unu singuru deputat (Zelenyak); ea recunoșce pactul dela 1867.

În fine mai sunt câți-va deputați afară de orî-ce partidă.

Nici-odată dela 1867 încöce partidele maghiare n'au fost într'o fierbere mai mare ca acuma. Acesta s'a vîdit și cu ocaziunea discuziunei bugetare, ce a durat apröpe două săptămâni. S'a vorbit multu de legile bisericesc și de urmările lor, s'a vorbit de planul contopirei partidelor, ce stau pe baza pactului dela 1867, s'a vorbit și de naționalități și despre aceea, cum ar fi mai lesne de a-le aduce la ascultare și de a-le face să se impace cu starea lucrurilor. Din vorbirile ținute însê orî-cine a putut să se convingă, că legile bisericesc au produs o mare desbinare între Maghiari și că încă de aici încölo au să fiă periculoșe pentru liniștea dinăuntru; că nisuițele de-a uni partidele maghiare, ce stau pe baza pactului, dau de piedeci mari și apröpe nedelaturabile; că nici una din partidele dietale nu țintesc sinceru a împăca naționalitățile, ci tôte au în vedere numai de a afla noue mijloce pentru a-le face să ingunche dinaintea regimului de maghiarisare.

Contele Szapary a lăsat să cadă o vorbă, că ar fi bine, să pötă avé și naționalitățile nemaghiare câți-va deputați în dietă și pentru acesta pöte că ar fi bine să se schimbe și legea electorală. Dera s'a grăbitu a declara, că n'au ce pretinde privilegii deosebite, ci trebuie să recunoșcă unitatea națională maghiară, cu alte cuvinte să se supună sistemului de maghiarisare.

Nici cu atâta cei din partida guvernului n'au fost mulțumiți, ci au protestat sêrbătoreșce, ca întrebarea modificării legii electorale să se aducă în legătură cu cestiunea naționalităților.

Și öre partida lui Apponyi ce crede în cestiunea naționalităților?

Ni-a spus-o conducătorul ei, contele Apponyi însu-și. Elu stăruie ca cea parte a armatei comune,

ce se vine pe Ungaria, să fiă pëtrunsă de spiritul naționalu maghiar, să i se dea instrucțiã și crescere maghiar. Atunci, ãise elu, vomu avé unu mijlocu puternicu de a cresce bunu patrioți maghiari și astfel vomu ajunge mai ușor la o deslegare a cestiunei naționalităților.

Orî-ce aru propune și la orî-ce s'ar gândi așa-dera politicii maghiari, ei trebuie să afe o legătură prin care s'ajungă la rezultatul, că Maghiarii trebuie să se ntarască totu mai multu pe socotela popörelor nemaghiare.

Și ce credu cei din stînga estremă despre naționalități?

A spus-o Helfy, unul din corifeii independiștilor liberali din fracțiunea Just-Eötvös-Kossuth, claru și limpede, că ei nu recunoșc plângeru deosebite ale naționalităților și că tôte cele ce nu sunt bune seu drepte pentru Români, nici pentru Unguri nu sunt bune și drepte, cum de pildă și legea electorală.

Și öre cei din fracțiunea Ugron-Polonyi-Bartha aru pötă să fiă mai prietinoși față cu naționalitățile?

Nici-decum. În această privință nu cunöscem nici o deosebire. Cestiunea naționalităților este singurul punctu, care unesc tôte partidele maghiare și dera n'ar avé și alte nevoi, ușor s'ar pötă aplanatele și neînțelegerile dintre ele.

De-ocamdată este nisuița partidei „liberale” guvernamentale de a se ține cu orî-ce prețu la putere, lângă sacul cu grăunțele, care le face Maghiarilor opozițional așa de multă durere de capu.

Clica calvinistă a lui Tisza vrea să rămână totu ea tare și mare și dă mîna chiar cu extremii independenți de pânura lui Eötvös-Kossuth, numai ca să și ajungă scopul.

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

DORULU.

Novelă, de E. H. Traducere de L.

I.

La picioarele muntelui Carara, scaldat de albastrele ape ale frumoșei Mediterane, zace unu sätulețu toscanicu de pescari. O pădurice de pinu își întinde umbroșele ramuri până în apropierea farului, a cărui lumină orbitore arată vapörelor în timpu de furtuni, prundurile din apropiere.

Dela țermu să întinde adencu în mare unu cheiu numit „Mollo”, pe care sunt aședate barace de scânduri, unde peste și se adună pescarii bêtărni și neputincioși, aruncându de aici mreșile lor după pãinigini de mare, melci și alte animale de felul acesta, prin cari își câștigă cete ceva. Tinerii acestor ținuturi însê, nu se îndestulescu cu prada acesta ne-insemnată; ei plécă în gondolele lor departe pe mare, și numai rare ori se întorc fără ca podul barcef să nu fiă îngreunat cu pesci numeroși. Cete-odată, pe la mijlocul ve-

rei, potu numera chiar și vr'unu „pescane”, (sevalu) la prada lor; acesta este apoi o întâmplare înbucurătore pentru întregul ținutu. Toți locuitorii grăbescu la malul mării, manifestându-și bucuria prin strigăte asurđitore și mișcări viiale, obicei propriu la acestu popor; ér zilele următore nu mai e vorba de altceva. Bãrbații prin birturi vorbescu despre lungimea și greutatea pescelui, femeile își împãrtășescu și ele diferitele pãreru despre întâmplarea neobcnuită, ședendu înaintea ușilor, pe când își curățã legumele seu sevêrșescu alte lucruri casnice; cãci cunoscutu este, că Italianii nu caută plăceri între pãreții caselor, și ast-fel ei își petrecu viața mai multu în liberu. Copiil rêu îmbracăți își perdú timpul lenevindu pe țermurul mării. Crescendu, bæții încep de timpuriu a se exercita la pescuit. Ei învață din temeiu acestă mãestrie, prin care mai târđiu își susțin pãrinții deveniți neputincioși prin bêtãnețe. Crescerea fetelor e apröpe mai puținu supraveghiată, ca a bæților. Ele învață numai aceea, ce în viața de tôte zilele le este neapërat de lipsă. Cetitul și scrisul a fost în Italia o raritate la

femeile din popor. Și în ținutul, unde se petrece acestă istorioră a noastră, puțin dintre locuitorii sciau umbra cu cãrți și condeie.

Unele locuințe, situate apröpe de mare, aveau o aparință mai plăcută. La întâia privire se putea observa, că ele nu serviau nici unuia dintre pescari, ca locuință, ci din contră, erau rënduite pentru primirea öșpeților mai pretențioși.

Deöre-ce plăcutul sätulețu nu era în legătură cu linia căilor ferate, rare ori să întâmplă să fiă cercetat de streini. Numai în lunile fierbinți de vară se mai abăteau cete odată Italiani de Sudu, căutându-și locu de recreațiã în încântătorele regiuni. De aceea nu puțin mirare causă împrejurarea, că în primăvera anului 186... se opri o birjă elegantă înaintea unuia dintre amintitele edificii, coborindu-se o damă de înfățisare blondă, cu o copiliță. Dama era forte palidă și părea suferindă. Ea numai cu greu își putu exprima dorința de a i-se arangea o odaiă, cãci limba în care vorbea, le era acestor ömeni cu totul necunoscută.

În scurtu timpu trăsura era încunju-

rată de mulțimea curioșilor, cari asaltau pe birjaru cu nenumerate întrebări; elu însê forte puțin îi scia desluși. Le esplică, că „Signora” și-a comandat birja din orașul Pisa, pentru o călătorie mai lungă, a dorit însê a o întrerupe aici. Mai departe nu le scia da informațiuni, și ei trebuiau să se mulțumesc cu atata.

Pe când pe-afară se schimbau diferite pãreru despre neobcnuitul öșpe, dama streină să retrase în odaiă, ce i-se pusese la dispozițiune pentru a-se odihni.

Ea era o Englesă de nascere, și din cauza sănătății pierdute petrecuse iarna în Italia; de cete-va zile însê simțindu-se neobcnuitu de obosită și fără puteri, o presimțire nesigură o mână puternicu din frumoșă Roma, cãtră patria-i iubită. Ea plecase cu propusul, de-a însciința pe soțulu ei numai cu câteva öre înaintea sosirii. În decursul călătoriei, slăbiciunea și ostentăla cresceau din minută în minută. Ajungendu în Pisa, pãrea a-i fi cu neputință a-și continua călătoria în vagonul călduros, și ast-fel s'a decis, deși fără voie, a întrerupe înprinsa călătorie. O neliniște chinătoare nu-i da pace să rămână în Pisa, și așa se în-

Starea parlamentară în Ungaria.

O foia germană din Viena publică într-unul din numerii ei din urmă o scrisoare a unui deputat ungar despre starea parlamentară din Ungaria, în urma zădărniceii contopirei partidei lui Apponyi cu partida liberală a guvernului. Etă ce se dice între altele în numita scrisoare:

„Zădărniceia fusiunii numai așa se poate explica, că guvernul-Bánffy nu este altceva, decât un stromann al clicei Tisza-Wekerle. Miniștrii de aci sunt atât de atârnată de această clică, încât nu cutoză să grăescă nici o vorbă, până când n'au primită instrucția dela Tisza, Wekerle, ori dela Csáky. Clica Tisza-Wekerle voescce cu ori-ce preț să zădărnicească fusiunea, bine soindă, că făcându-se acosta, ar trebui să se pună sfârșit corupțiunei nespuse, din care ea (clica) nu trage decât folose, și să înceteze a mai monopolisa Ungaria. Dér fiind-că fusiunea era cerută de opiniunea publică, Tisza, Wekerle și soți au voit să o facă prin Bánffy, cu intențiunea ascunsă însă de a-o zădărnici. Pentru acosta ei au dată lui Bánffy instrucțiun, cari au făcută imposibile pertractările de fusiune cu partida lui Apponyi. Scopul clicei Tisza-Wekerle este, să facă pe cei din Viena a crede, că fusiunea e imposibilă deoparte, ér de altă parte, ca ea să fiă trăgănată, în parlament, până ce Bánffy va primi mandatul de-a disolva di ta. Acesta este scopul alianței radicale Tisza-Wekerle-Bánffy-Kossuth-Ferencz-Eötvös. — Scrisoarea dice mai departe, că plaulă acesta de luptă numai așa se poate împiedeca, decât monarhul va înlocui la primă-vară pe Bánffy cu altă ministru-președinte, care să facă fusiunea în câte-va zile, și din partidele fusionate să-și numescă un guvern, care să se bucură de încrederea țării. Scrisoarea sfârșescce dîcîndu, că Bánffy este omul cel mai de compătimit, și totă lumea se miră, cum de un Bánffy, care nu este în stare să reciteze câte-va propozițiun de-a rostul, a cutezat să primescă postul de ministru-președinte.

Socialism în Ungaria.

În orașul Canaanului ungaresc din Alföld, în Hodmezövásárhely, se pertractează de câteva zile un proces monstru contra muncitorilor socialiști, cari s'au „răsvărită” în potriua autorităților maghiare, au ținut adunări publice, au agitat pentru idei socialiste și au împărțit în țără proclamații, prin cari provocau poporul și pe muncitori să se organizeze într'o mare tabără în lupta viitorului. Lucrurile au mers așa de departe, încât în Aprilie 1894 poporul ațitat de „agitatori” socialiști s'a dus la primăria comunală din Hodmezövásárhely, cu scop,

cum vestiau foile, ca „să ucidă pe domni”. Ca la tôte ocaziunile, așa și acum, gendarmii au pășit la mijloc și, întrebunțându arma, au ucis pe-un muncitor, ér pe mai mulți i au rănit.

Răsvăriterea acosta a poporului muncitor a dată acum substratul unui proces, care se pertractează în Hodmezövásárhely. Pe banca acusaților stau 65 de indiviși și peste 100 de martori.

Din rapórtele, ce le publică foile unguresci despre acest proces, vedem, că nu scrierile sociale, nu ațitările căpeteniilor socialiști au fostă cauza, care i-a făcută pe acești bieți ómeni să se răsvărească împotriva ordinii publice și a autorităților. Nu, ci miseria a fostă, care adeseori a ridicat clasa muncitoare, săracă și amărită de greul vieții, contra acelu sistem politic agrar, care îi face cu neputință un trai mai ușor și mai ticit. Dacă nu acosta ar fi pricina, atunci, ce alta ar fi putut să îndemne pe poporul muncitor să se răsvărească și a cere dreptate — căci știut este, că clasa rurală muncitoare este aceea, care mai puțin dóră, ca ori și care alta, e aplicat spre idei socialiste. Poporațiunea rurală agrară, nu numai aici, ci în tôte țările, este cea mai conservativă.

Acusatul Kovács a dîs președintelui tribunalului de pertractare, că decât e sfânt dreptul proprietății private, atunci de ce executorul smulge perina omului sărac și o bate la dobă. Ași mai înțelege acosta — dîse acusatul — decât omului i-se ia ceva pentru o datoriă neplătită; dér când i-se ia pentru dare, dela care bietul om n'are nici un folos, atunci asta nu e de înțeles.

Va să dîcă dările grele și execuțiile pe lângă alte miserii, ducă pe popor la desperare, și din pacînic, ce este, îl facă să-și ridice glasul împotriva nedreptăților și abuzurilor, ce i-se facă din partea chiar a acelor, cari ar trebui în rândul întâiu să se intereseze de sörtea lui.

Cu privilegiul procesului monstru din Hodmezövásárhely, așa numita „partidă social-democrată din Ungaria” a împărțit un manifest prin tôte orașele din Ungaria și Transilvania. Acest manifest s'a aflată afișat și în Brașov aproape la tôte casele muncitorilor industriași și e tipărit în limba maghiară și germană. Manifestul face istoricul ciocnirii dintre gendarm și muncitori întâmplată în Aprilie 1894 și înșiră mai multe abuzuri, ce s'au făcută din partea autorităților. Se

acusă guvernul, că el este acela, care a tras pe banca acusaților pe cei 65 de nevinovați, guvernul, „care fiind ales din clasa avuților, suprimă cu pușca și baioneta tôte nisuițele poporului muncitor, ce tind la îmbunătățirea sörții”; învinesce autoritățile, cari stau în serviciul guvernului și esclamă: „Autoritatea din Hodmezövásárhely ar trebui pusă pe banca acusaților!”; ér la sfârșit manifestul dice: „Pentru întărirea clasei domnitore maghiare, vréu să măcelărescă moralmente 65 de nevinovați. — Jos cu ucideții dreptății!”.

Etă caracteristica stărilor triste agrare din Ungaria! Ele se judecă de sine, așa că nu mai e nevoia să le comentăm mai pe larg.

SCRIRILE DILEI.

24 Februarie.

Perchisițiun domiciliare la Săcele. Ni-se spune, că în decursul acestei săptămâni gendarmii din Săcele au umblat din casă în casă, cu scop de-a confisca nisce călindare „primejdiöse pentru patriă.” Se lășeră adevă între poporul din Săcele nisce călindare de părete, aduse din România. Călindarele acestea sunt tipărite în color și pörta, între altele, și portretele întemnițaților noștri politici. De-aici spaima Ungurilor. Gendarmii au primită ordin să le caute și confisce pe tôte. Porunca acosta li-a dată gendarmilor multă lucru, deore-ce în Săcele erau fôrte multe călindare de acestea, pe cari țeranii le lipiseră pe părete. E de însemnat, că cele mai multe călindare au fostă aflate la Ciangăi, ér unul dintre acestea a fostă aflată chiar la judele ciangău din Bacfalău. — Óre Ciangăii fi-voră acum dați în judecată, pentru-că s'au aflat în casele lor „călindare daco-romaniste?”

—o—

Esundări. Din Timișoara se scrie, că canalul Bega, Timiș și Berzava au esundat, pricinind mari pagube. Apa Berzavei, eșind din țermuri, a inundat localitatea Kanak și mai multe sute de jugere din apropiere. Comunicația trenului între Becicherechul-mare și Vörșet este înteruptă. De-asemenea apa Timișului a esundat în mai multe locuri. Localitatea Serb-Nouzina este în mare primejdiă. Lângă Moravița zăgazurile sunt rupte pe mai multe puncte de cătră Mărgita-mare. Nu rămâne înderetă nici Bega. Ghița încă nu a pörnită de tot pe acest riu, deși de-asupra straturilor de ghiță apa curge. Apa Moraviței s'a vörsat pe un teritor de 8000 de jugere, proprietatea lui Van Royen; 1600 rimători s'au prăpădit. Familia Van Royen s'a refugiat pe podul liniei ferate, de unde s'a mers până la gară. Ast-fel de esundări s'au întâmplat și se întâmplă în

mai multe părți ale țării, și e temere, că în urma marilor zăpeți, ce au cădut în timpul din urmă, apele voră face pagube mari.

—o—

Influenza. În urma timpului rece și umed din zilele din urmă, influenza a început să ia întinderi mari în mai multe orașe și ținuturi. Cu deosebire în Budapesta numărul celor bolnavi de influență e peste măsură mare. La spitale se însuiează în fiă-care di sute de bolnavi de influență și se dice, că mai nu este casă, în care să nu se afe câte unul, ori mai mulți, cari suferă de această bolă.

—o—

Din Moldova nouă ni-se scrie, că la 23 Februarie c. s'a dată acolo o frumoasă petrecere, la care Românii și-ar fi petrecut bine, decât n'ar fi avut în mijlocul lor și pe-un funcționar dela minele de cărbun de pötră din Bersasca, care fiind un maghiaron fanatic, a început să-și bată joc de „Hora” Românilor, prin ceea ce, veți bine, a produsă multă mahnire între ai noștri. Noi am dîs de multe-ori, că Românii fac fôrte rău, decât la petrecerile lor invită ast-fel de ómeni. Dacă vrem să avem și noi un moment de veselie, atunci să ne vedem de ale noster treburi și să ne amestecăm cu streinii, căci numai între frați de același sânge își pöte afla Românul momente de adevărată veselie.

—o—

Procesul de pressă intentat de cătră procurorul suprem din Budapesta jurnalul Maximilian Gelléri pentru un articol intitulat „A király mulat” (Regele se amuză) și scris în diarul „Hétfői Ujság” după mörta lui Kossuth și cu ocaziunea debaterilor bisericesc-politice, s'a pertractat alaltăer înainte curții cu jurați din Budapesta. Procesul a fostă intentat pentru laesa majestate. Jurații negară cu 8 contra 4 voturi, că Gelléri er fi vinovat, și ast-fel tribunalul achită pe acusat.

—o—

Eforia spitalelor civile din Bucuresci a hotărit să vëndă țeranilor români unele dintre posesiunile de pământ, ce le are în parcele de 5 hectare, și între aceleași condițiuni, cari se observă și la vinderea banurilor statului. Prin acosta eforia de-o parte ușurează colonizarea țeranilor în apropiere banurilor sale, ér de altă parte le ajută multă prin aceea, că noii posesori sunt îndatorați a plăti posesiunile cumpărate, numai în rate lunare.

—o—

Vinerea patimilor din anul acesta va fi o di însemnată nu numai pentru religiunea creștină, ci și din punct de vedere astronomic. În numita di adevă constelațiunea, care se înverte în sistemul nostru solar, va avé, în drumul, ce-l face în jurul sörelui, tocmai acea posi-

eredință unui birjar, pentru a-se apropia măcar cu câte-va miluri spre ținta-i dorită, spre mare. Ajunsă însă în micul sătuleț, tôte puterile păreau a-o fi părăsită și fôrte fără voie se vedă silită a rămânea până în ziua următoare. Dér liniștea dorită, nu o pută afla nici aici. Ea totă mereu tresăria, ca speriată în somn, și o durere, care i apăsa ca o pötră pieptul, o deștepta necontentă....

Când zorile priveau drăgălaș spre încântătorul sătuleț și sörerele dimineții saluta suridînd frumosul mal, ea, părăsită de tôte puterile, își închise obositele pleoape.... pe încetul îi dispără conștiința.... durmia somnului de veci.

Razele sörelui pătrundeau în odaia, însă nimic nu conturba liniștea, care domnia între acei păreți. Târziu numai, atrasă de strigătul asurđitor al fetei deșteptate, alergă cărciumăreasa, care părăsi în curînd odaia cu un fîpetă desperat. După câte-va minute sbura din gură'n gură îngrozitoare scire, că „Signora” streină s'a aflată mörta pe patul ei.

Tôte încercările de reînviere rămăseră fără rezultat și ast-fel locuitorii se

vedură siliți a aduce la cunoștința autorității întâmplarea nenorocită. Numai decât se adună întreg satul în frunte cu preotul lor, spre a visita cadavrul și a afla cine a fostă nefericita. Dér totă silința lor rămăse zădărnice. În geamantanul, care și-l aduse dama, se aflau numai câte-va vestminte. Un portmoneu, ceasornic și un inel de logodnă erau singurele lucruri de valoare. Pe inel se afla gravat numele „Eduard” și un dat. După cercările acestea fără succes, se siliră a afla, prin copilă, ceva mai sigur, dér puținele cuvinte, cari le scia vorbi, nu erau înțelese de ei, căci ea vorbia aceeași limbă streină, ca și mamă-sa. Era drăgălașă nevinovată ființă, cu bucele-a aurii și ochii albaștri, cari priveau uimiți spre fețele necunoscute.

În decursul zilei următoare se încunoscă poliția din Pisa despre tristul cas. Se trimiseră anunțuri la tôte diarele, dér ori-ce încercare rămăse fără rezultat.

O lună trecă și nime nu mai întreba de copilă părăsită. Municipalitatea hotări, în fine, a căuta într'o casă un asil pen-

tru ea, la ceea ce se și învoiră locuitorii satului. Între cei cari se adunaseră, mai multă aduși de curiositate, se află totuși bătrânul Giuseppa Costi cu soția lui Luigia, cari avînd milă față de părăsita ființă, o primiră sub îngrijirea lor. Pe drum cătră casă, în zadar se siliră bătrana Luigia a explica micuței, că de acuma ea-i va înlocui pe mamă sa. Totă aceeași privire sficioasă era unicul răspuns la vorbele ei amicale. Numai după-ce Luigia știu să-i pregătescă o supă bună și un așternut môle, părea a dobândi micuța încredere în ea, căci un suris îndestulitor se arătă pe micile-i buze, ér mânuțele se întindeau cu încredere spre binefăcătoarea ei.

Curînd se prezentă preotul satului în casa lui Giuseppa, aducîndu orologiul și inelul bine pachetat într'un scrinisor. El le dădă bătranei dîcînd: „Aici vă aduc unicele obiecte de valoare, cari suntă acuma ale miciei orfane. Păstrați-le, că numai prin astea ar pută fi vr'o-dată recunoscută de rudeniile ei.”

Bătrana mișcă din cap cu îndestulare și luând scrinisorul, îl puse cu grije în

lăda, în care și păstra lucrurile celea mai prețioase.

— „Cum veți numi copilă?” întrebă preotul. „Ea pare a fi botezată, de ore-ce pörtă cruciuliță la gât.” El se întorse spre micuța, agraind-o în limba francesă, însă ea privea tocmai așa de întrebător, ca și înainte, la vorbele neînțelese italiene. Un moment cugetă preotul érași. El își aduse aminte, că în tinerețe, pe când studia, aușe adeseori limba engleză, învătase chiar și unele expresii dela colegii săi; acuma, reamintindu-se acele cuvinte, întrebă cu voce nesigură de nume. Micuța, privia cu ochi mirători spre preot, apoi părea a-și reaminti ceva dulce, și buzele ei șoptiau încet „Mama” — Preotul mișcă din cap, repezîndu-și întrebarea. „Mama Nani”, asta era tot, ce putea scote din copilă.

„Nani”, se amestecă acuma și bătrânul Giuseppa, „acela nu e un nume creștinesc, așa nu o putem numi.”

De-odată se ridică Luigia triumfătoare în sus. „Am aflat” strigă ea. „Micuța schimbă Nani cu Nina, asta e ușor de

ține, în care s'a aflat în ziua răstignirii lui Isus.

—o—

Prelegere despre metoda lui Kneipp.

Doctorul *Winternitz* ținu, Joi seara, în sala otelului central o prelegere asupra metodei curei de apă a lui Kneipp. El spuse auditorilor săi cam totu aceea ce am cetit în broșura lui Kneipp. Aușind însă punctele explicate mai practic și ne-am putut însemna mai bine totu procedura, care și-o recomandă părintele Kneipp ca mai priincioasă pentru sănătate. Lozina lui este: „*Zurück zur Natur*“ (să ne întorcem la natură) cu alte cuvinte să ne întorcem la viața mai simplă, care ni-o cere mai multu frea și să lăsamu complicațiunile vieții moderne la o parte. În introducerea Dr. *Winternitz*, ne arată, că cura cu apă rece a existat și la Romanii vechi. Cunoscutu *Prisnitz*, care a fost un țeran, a inventat mai târziu cura cu apă rece, punându-o în practică prin frotajuni (frecare) și aplicare de apă rece asupra întregului corp. Părintele Kneipp însă a găsit, că are mare influență asupra sănătății corpului omenesc, decă apa rece se întrebunțează numai la anumite părți ale corpului. Mai departe spune, că Kneipp face atârnatore reușita curei și sănătatea omului dela aerul și lumina bună, și dela hrana potrivită cerințelor trupului, atrage atențiunea publicului, să pue mai mare pondu pe aersitul odăilor de locuit și pe lumina din odăi, căci prin aer și lumină se desvôltă și o plantă mai bine. Pe urmă așune la hrană, unde recomandă mai multe legume și pome și mai puțină carne. Er beuturi spirtose Kneipp nu recomandă de loc. Mai variată și interesantă a fost partea ce atingea creșterea copiilor.

—o—

Tergul de oi dela Mănaștură, ce se ținea până acum în ziua de 5 Maiu st. n., din anul acesta începând nu se va mai ține în Mănaștură, ci în piața de vite a Clușului.

—o—

Dunărea desghetată. Se scrie din Brăila: După o stagnațiune de 14 zile, Dunărea s'a desghetat; începând de Joi orele 3 jum. p. m. curgă sloiuri de ghiață în continu. În casul, când nu s'ar opri din nou, se speră, că cel mult peste 3—4 zile navigația se fă liberă și comerțul se însă din amorțelă.

—o—

Mușcătura de câne e mult mai periculoasă, de cum s'au obișnuit a crede mulți țerani de-ai noștri. Așa din Săbeșul sășesc se scrie, că un măestru de-acolo a fost mușcatu zilele acestea de un câne; mușcătura însă a fost așa de neînsemnată, încât omul nici n'a aflat de lipsă se mai mērgă la doctor. Cu toate acestea, după câte-va zile bietul măestru a murit din cauza acestei mușcături între cele mai mari chinuri.

Marina română la canalul mării nord-ostice. Din incidentul deschiderii canalului din marea nord-ostică, guvernul român încă a primitu invitare, ca să ia parte la acea serbare. În urma acēsta ministrul de resbelu român a ordonat, ca la festivitatea deschiderii canalului, să mērgă încruciașătorul „*Elisabeta*“ sub comanda colonelului Vasile Ursianu, și bricul „*Mircea*“, sub comanda majorului Coanda. Ambele vapore voru pleca la începutul lunii viitoare.

—o—

Intunecime totală de lună. O eclipsă totală de lună va fi în nopte de Duminecă spre Lunea viitoare, și se va put vedē și la noi. Decursul va fi ast-fel: la 2 ore 53 minute luna va atinge umbra pământului nostru, la 3 ore 51 minute se întunecă de totu, la 4 ore 39 minute eclipsa își face calea pe jumătate, er la orele 5 și 27 minute întreaga intunecime este terminată. Sorele va răsări la 6 ore 19 minute; la 6 ore 20 minute apune luna, care cu 5 minute mai târziu iese cu totul din umbra pământului.

—o—

Regele Sērbiei se însoră. Din capitala sērbescă Belgrad vine șeirea, că consulul sērbesc din Paris, *Garașanin*, va fi trimis la curtea prințului de Hessa, ca să ceră oficioșu mâna prințesei Sibille, pe sēma regelui Alesandru.

—o—

Nenorocire. Un locuitor din comuna Cojēșca, județulu Iași (România), vādendū cā i-se fură porumbul (cuouruzul) din pātul, l'a scos Sāmbātā, 18 Februarie de acolo, punēdu-l în podul casei. Fiind slab înș, și cantitatea porumbului mare, nopte podul a cādut în camera de culcare, peste întreaga familiă a locuitorului, compusă din doi soți și cinci copii. La strigătele de ajutor, vecinii au sārīt în grabă. Cu multă greutate au putut scōte copiii de sub dērimătur. Un copil, ca de 16 ani, fū rānit greu.

—o—

Jucători de cărți espulsați. Diarul „*Lupta*“ spune, că în contra a patru cārțier mari de profesiune strēini s'a dat din partea guvernului român poruncă, ca să fi espulsați. Aceștia își eleseră, ca culcuș pentru meseria lor de-a despoia de bani pe tinerii ușuratici, ce le intrau în ghiare, o casă din pasagiul Villacros și o odăia ascunsă din „otelul de France“ din Bucureș. Numele lor este: S. Nicolaidi, fără profesiune, Talic Lewinsohn, odinioră mēsar, Leon Blanc, o calfă de aurar și cafegiul Ignatz Coccer. Acești indiviți, dintre cari doi sunt cāsătorii, voru fi transportați deocamdată la Rusiuc.

—o—

Credință deșertă în Rusia. Cāt de rele urmări pōte avē nesciūta în popor, pōte dovedi o întēplare în satul rusesc Wjasovez din cercul Staro-Constantinow.

Unul din sateni adevă, care ajunsese la sapă de lemn, voi din nou se se imbogățescă, și încă printr'o „*miaune*“. Spre acēsta scopu își dādū icōna vechiă a Domnului, ce o avea în casă, unui zugravu pentru ca s'o renoescă, și după ce fū gata, lāți prin întregu satul faima, că Dumneșu s'a miostivitu de el și peste nopte s'a prefăcutu nou în chip. Faima acēsta se lāți ca fulgerul și din tōte părțile, ba și din satele învecinate, începură a curge omenii, pentru ca să vadă icōna și să se rōge înainte ei. Așeșară lumini în jurul icōnei și dāruiă pe stāpānul ei cu mulți bani, cu pānză și alte lucruri, cari pe un țeran il potu face bogat. Preoții din sat, vādendū lucrul acēsta, il înșcințară prepușilor, cari ordinară, ca icōna să se așeșe în biserică. La acēsta însă se opuse proprietarul norocos al icōnei precum și prietenii. Trebui să se cheme poliția, însă când sosiră gendarmii, 200 de țerani, armați cu sape, lopeți, și cu pari, se aruncară asupra lor, îi legară și îi predeteră femeilor și copiilor, cari pe gendarmi îi chinură trei zile întregi. În fine trebui să vină în comună un șvadrōn de dragoni, care luă în posesiune icōna, prinse pe conducători și eliberă pe gendarmii prinși. Acum va urma cercetarea judecătoreșcă contra făptuitorilor și înșelătorilor.

—o—

Scufundarea unui oraș. În 17 Februarie s'a întēplat un mare cutremur de pământ în ținutul Askhabadului (Rusia). În urma acēstui cutremur orașul *Kutschon* s'a șters cu totul de pe fața pământului. Un cālător, care mergea cu trāsura în acea și cātră orașu povestese următoarele despre acēstă nenorocire: S'a aușit de odată un murmur și o puternică bubuitură sub pământ, de gāndei, că s'au descărcat de-odată vre-o sută de tunuri. Căii dela trāsura drumețului s'au spāriat și au început să rāpescă trāsura, ca sēlbatic, de-alungul drumului. Când a privit spre orașu, el a vādut de-asupra lui nișe nori grozavi de fum și colonne de praf, er orașul dispārend de pe fața pământului. Cāți omeni se voru fi prāpădit în urma acēstei mari nenorociri nu se șcie încă. La tōtă întēplarea însă voru fi mai multe mii. Din întregu orașul n'a scāpat decāt un bietu funcționar dela consulat, care aușind detunăturile, a fugit de cu vreme afară la cāmp.

—o—

Musica militară va concerta mâne sēră la restaurantul *Fleischer*. Începutul la 7½ ore. Programul e bogat și variat. Intrarea 20 cr.

—o—

Cultivatorilor de pomii li-se atrage atențiunea asupra anușului dela inserate, privitor la renumita scōlă de pomărită a lui *Unghvāry Lászlo* din *Czegléd*, la care pe lângă totu felul de surcei nobili, în număr de sute de mii, se află gata pentru vādare ca la 1,500,000 pomii pādureți

de câte 1—2—3 ani, și anume: perș, merș, gutui, douzin, meri de paradis, pruni, prunus-myrobolana, Saint-Julien, pruni bistrăni, frāgari, vișini, perșeci galbene, migdali și porumbei.

Cerealele în piețele lumii.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Bucureș, Martie 1895.

Decă observăm cu atențiune comerțul de cereale în piețele europene, putem să ne convingem, că lună de lună scād speranțele, ca negoțulu de bucate să dea înainte. De mult n'au mai fost astfel de timpuri rele pentru piețele de cereale, ca acum de căți-va ani încōce, și la acēsta mai multu au contribuit: cantitatea mai mică a bucatelor din anul āsta, din cauza ploilor anului trecut 1894, apoi încetarea importului din țeri strēine, mai ales însă din America, trecerea mai mare a grāului, spaima negușătorilor rusesci din cauza prețurilor rele din Țera nemțescă ș. a. Chiar și în America prețul grānelor a scādut în timpul din urmă cu 10 procente.

Cu tōte acestea în anul trecut de odată s'a ridicat un stat din America de Sud, adevă Argentina, și a început a importa în Europa, mai ales în Germania, cu mult mai multe bucate, decāt mai înainte, și prin acēsta a întrecut chiar și pe America nordică și Rusia. Lângă Argentina stă mai întâi *România*, care importă mai multe cereale în Germania. Astfel în cei trei ani 1892—94 importul de grāu a Romāniei în Germania s'a urcat dela 1.834,000 centenare la 2,859.000 centenare, și ce privește *sēcara*, astăzi România este singurul stat, care pōte concura cu Rusia. România și astăzi e o țeră forte bogată, numai pēcat, că arendașii mari în anii din urmă au forțat cu totul comerțul, vōind să se facă peste nopte putreți de bogăți, și asta a cam stricat comerțul general de cereale.

Cum amintisem, sēcara mai mult produce Rusia, și în anul 1894 dintre 13.072.000 centenare de sēcara, cari s'au vādut pe piețele europene, 10.668.000 centenare erau singur numai productul Rusiei. Cu tōte acestea însă stările economice în Rusia stau rău, un lucru, care a pus și pe guvernul pe gānduri. Economii își vād bucatele aprōpe pe nimica, lucrul nu se plătesce, și de aceea guvernul rusesc ia tōte măsurile, pentru ca să îmbunătătescă starea țeranilor. Astfel în timpul din urmă a început guvernul a cumpăra bucate pe banii statului, ca așa să mai aducă viață în comerț.

Avisu.

Adunarea generală pro 1894 a Reuniunii române de gimnastică și cāntări, convocată pe Duminecă în 26 Faur. v. a. c., din cauze neprevădate nu se pōte ține, ci

intēplat la copii de etatea ei, și în casul acesta cu atāt mai ușor, căci ea de mult nu aușise numele ei. „Nu-i așa Carina, tu esci Nina?“ se întorse ea dīcend cātră copilă, care suridea veselă.

Preotul și Giuseppa se priveau necredetori la afirmațiunea acēsta îndrāsnētă; dēr nevōind femeia a se lāsa să fi desfātuită de naivitatea ei și nesciind afla un mijloc de scāpare, se lāsă în fine a fi conșinși, și astfel fū dat fetiței numele Nina, sēu Ninetta.

O îngrijitor mai potrivită, ca Luigia, nu s'ar fi putut afla. Ea putea emula în îngrijirea micuței Ninetta cu ori-care mamă de familiă. Și creștea Ninetta astfel în imgrejurările destul de modeste, încāt un cunoscut al ființei delicate și debile de odinioră, cu greu ar fi recunoscut în copila sātōșă și puternică pe Ninetta, care totu așa de veselă, ca și conșoții de joc, alerga peste și de-alungul frumosului mal. Afară de bucelele aurii, nu se deosebă Ninetta prin nimic de tovarășile ei de joc. Sorele ferbinte alu Italiei întunecase fața și mâinile ei, ca și ale celorlalți copii, și ea demult nu se mai con-

sidera de locuitor, ca o strēină. Tovarășile ei șciau tocmai așa de puțin, ca și ea, că este o copilă aflată. Luigia nici-odată n'a cutezată a povesti tinerei fetițe despre starea-i tristă „Decă va crește mare, e timp, ca să-și cunoscă istoria trecutulu“ dīcea ea. Așa a și rēmas.

Ninetta șcia numai atāt, că mama ei dōrme de multu somnul de veci în cimitirul satului; mai departe n'a cugetat. Ea dīcea bētanei Luigia „bunică“ și credea, că este nepoțica părinților îngijitori.

Asta era tocmai, ce-și dōria din inimă bravii omeni, cari iubiau pe Ninetta cu o iubire adevărată părintescă. Chiar și între copii domnia totu aceeași iubire atrăgătoare față de blondina Ninetta și în tōte jocurile lor copilăresci, ea purta rolul principal. Astăzi era „copila răpită“, acuș „prințesa farmecată“, și de regulă cutezătorul Pepino era „salvatorul ei“. Adeseori se ascundeau amēdoi în locuri ferite, unde rēmaneau rīdend vesel și glumind.

— „Sci tu Ninetta“, dīse odată băiatul; părinții mei dīceau odată, că ar fi timpul, ca să cāștig și eu câte ceva.

Tata singur nu-i mai mult în stare a ne susține pe toți. Va trebui să ajut și eu, să merg pe marea largă.

— „Dēr tu ești prea mic“, încep Ninetta îngrijată, „ceilalți băiți sunt toți cu mult mai mari, decāt tine, când încep a lucra“.

— „Tu poți avē dreptate, eu sunt numai de nouă ani, dēr sunt puternic și mare“ adause Pepino cu mândria, „și tata mī dīce, că eu pot ține umēr cu ori și care dintre cei mari“.

— „Da, tu ești forte tare“, dīse fetița cu serioșitate, ridicându-și frumoșii ochi spre camaradul ei, „dēr ce voi începe eu, când tu vei fi dus? Fără tine nu aflu nici o bucurie în tōte jocurile noastre“.

— „Nu voi fi silit a merge la început, în tōte zilele“ o mângiă Pepino; „afară de aceea ne rēmanē sēră, după reintōrcerea gondolelor, tōdeuna câte-va momente, cari le putem petrece împreună; și sci tu Ninetto, eu îți voi aduce melci frumoși, din cari vom face fel de fel de lucruri plăcute. Așa-i, ce frumosu va fi?“

Convorbirea lor fū conturbată de copiii, cari alergară spre ei, cātându-i, și ast-fel, la dorința lor, jocul se încep din nou. Tōtā ziua însă Ninetta rēmasă întristată gāndind, că ea va trebui să pērdă pe cel mai iubit dintre soții de joc.

Pe când se petreceau aceste jocuri copilăresci fără griji, în casa părinților adoptivi decurse o convorbire nu de puțină însemnatate. Preotul, trecend pe dinaintea căsuței, intră, spre a-se informa de starea tinerei Ninetta.

— „Iubite Costi“, încep el; „am venit, ca să vorbim un cuvēt serioș. Sunt deja șese ani, de când a-ți adoptat fetița, dēr ușor se pōte, ca ea să fi reaflată de familia ei, și atunci de sigur vi-s'ar lua. M-ar păre deci forte cu sfāt, decă ați lāsa-o să fi introdusă cāt de puțin în cetit și scris; și asta cu atāt mai vērtoș, că rudeniile ei voru fi la totu casul omeni distinși și bogăți, cari s'ar simți nefericiți, aflând o fără știință“.

Până aici ascultară bētrānii în tăcere, dēr Luigia încep cu vehemētă:

— „Nu, din asta nu va fi nimic; la asta nu pot să-mi dau învoirea.“

se amână pe Duminecă în 5 Martie v. la 10 ore a. m. și va avea loc totuși în sala de deosemnă a școlilor noastre medii de aici.

Domnii membri sunt invitați a lua parte în numărul câtu de mare la această adunare.

N. Barseanu,
secretar.

G. Chelariu,
v. președinte.

Lucruri scandalose.

Din Opațița am publicat în numărul din Dumineca a 6-a (17 Febr. n.) o corespondență sub titlul de mai sus, în care s'a discutat, că murdara și ticăloasă pâră, ce a fost înaintată din partea mai multor locuitori români de-acolo inspectorului unguresc de școle în contra învățătorului lor, s'ar fi făcută la îndemnul preotului din Opațița.

În privința acosta primim acum două întimpinări: una din partea d-lui parochiu din Opațița Ioan Popovici, ér alta din partea a 16 parochienilor de-acolo, între cari se află și aceia, cari au iscalit pâră înaintată inspectorului. D-lui parochiu Popovici protestează cu totă puterea cuvântului în contra învinuirilor ridicate contra d-sale, cari îl supără cu atât mai mult, fiindcă d-sa, după cum dice, „cu trup și suflet obosese numai și numai pentru înaintarea și fericirea poporului românesc“. Arată, că învățătorului Ion Popovici, care a fost denunțat inspectorului unguresc de școle, pe nedreptul i s'au adus laude, deorece elu atât în ce privește chiamarea sa ca învățător, cât și în privința atitudinii sale politice e încercat cu multe pécate.

Prin forul metropolitan a fost și sters din șirul învățătorilor, ér din partea Consistorului din Caransebeș de mai multe ori a fost muștratu; spor în școlă face puțin, ér la alegerea de deputat din 1892 acelu învățător s'a purtat miserabil, făcându-se corteș al unui Jidan. Pentru adevărarea unora din aceste fapte, parochiul Opațiței ne trimite și 3 adevărte oficiose.

A doua întimpinare, primită din partea celor 16 parochienilor, conține totuși cam aceleași lucruri. Ei laudă pe preotul lor și dicu, că plângerile în contra învățătorului nu le-au făcut la îndemnul lui.

Dér pâră către inspectorul unguresc de școle la alu cui îndemnu s'a făcut? La întrebarea acosta trebuia să răspundă parochianii din Opațița, căci de-ar fi învățătorul lor ori-cât de păcătoș, lor nu li-a fost ertat să cêră judecata unui inspector unguresc în afaceri școlare românesce, asupra cărora numai Consistorul are dreptu de a dispune. Atât de ticăloșă, atât de vândătoare de neam a fost acea pâră, încâtu nici nu putem intra în vorbă cu cei ce au subscris'o, până nu ne vor arăta cu numele pe acelu mișel, care li-a făcut'o și i-a îndemnat'o s'o subscie. Din tôte ni-se

pare, că o mână ascunsă și rău voitore neamului românesc lucră printre poporul nostru din Opațița. Altfel nu ne putem esplica, cum au putut ei să subscie acea pâră.

ECONOMIA.

Cafeana de Ceylon.

Cafeaua de Ceylon, una dintre cele mai bune și mai puternice cafele, cresce pe insula Ceylon, din marea indică. Pe această insulă se află șiruri de dealuri, între cari se întind văi foarte frumoșe. Mai bine cresce cafeaua pe poienele pădurilor bogate și minunate, și mai alesu prin locuri mai ridicate.

Cafeaua de Ceylon e de două specii: „Nativa“ cu bobe de colóre închisă verde-gălbuiă, și „Cafeaua de plantage“ cu bobe mici verzi-albastrii.

Cu tôte că prăsierea cafelei pe insula Ceylon datéză numai din a. 1819 încóce, totuși produciunea anuală face 146—160.000 măși metrice, care mai tótă se espórtă din Colombo, capitala insulei, în tôte părțile lumii, mai multă însé la Londra.

Colóreă în generalu la cafea e de puțină însemnătate, dér prin stăutul prelungu, bobele verzi-albastrii își cam lapadă colóreă și prin acosta pierd și din prețu. Peste totu cafeaua e foarte simțitore față cu mirosuri străine, pe cari le atrage și prin acosta i-se strică calitatea. De aceea trebuie tot-déuna ținută în depărtare de mărfuri, precum sunt piperul, heringii, rumul etc., ba chiar și zaharul.

Cafeaua este cunoscută din secolul al 15-lea și afară de patria ei Kaffa din Arabia. În Parisu s'a deschis cea dintău cafenea în 1672, în Viena la 1683, până când în Berlinu numai la 1721. Regele Prusiei Fridericu II, înființă fabrici de stată pentru arderea cafelei, în cari cafeaua se vindea de șese-ori mai scumpă, ca la neguțatori; elu făcu monopolu din neguțulu cafelei și numai nobilii, preoții și funcționarii mai înalți aveau dreptul să-și ardă ei însiși cafeaua.

Cafeaua în cantitate mică are o influință bună asupra organismului omenesc, în doze mai mari însă produce batere de inimă, congestiuni de sânge în cap etc., și pentru aceea e foarte stricăciósă pentru ómenii nervoși. Orientalii tórănă asupra cafelei arsă pulverisată, apă clocotindă, și o beau astfel fără altă amestecă.

Unu sfatú bunú pentru femei.

Între femeile tinere dela sate și mai alesu între fete s'a încuibatú așa de multu obiceiul de-a se spoi pe față cu *sulimanuri*, încâtú nu numai la jocuri și la ospete, dér nici măcaru la sânta biserică nu mai vréu să mērgă fără de-a se rumeni, cum se dice prin Ardealu. Rumenele întrebunțate de ele însé, nu numai, că storcú din punga Românului sume de bani, cari toți trecú în punga streinilor și mai alesu a Jidanilor, dér, ce e mai multu, suntú cu desevirșire otrăvicioșe și primejdioșe pentru sănătate. Etă pentru ce:

Tôte rumenele séu sulimanele întrebunțate de femeile nóstre dela sate, conțin în sine plumb, despre care se scie, că e foarte otrăvicioș. Plumbul, venindú în atingere cu pielea obrazului, se absorbe încet și pe nesimțite prin porii pielii și intră în trup. Aci plumbul începe să ródă mereu și strică mai întâu stomacul și intestinele (mașele), producendú sgârșiri și dureri mari, timpesce muschii și nervii, slăbește creerii și produce chiar și nebuniă. După unu unu timpú ore care plumbul ese apoi din trup prin gingii, pe cari le strică, împreună cu dinții.

Acestea suntú de-ocamdată urmările sulimănitului. Dér rólul nu se opresce aci. Femeile sulimănite își au sângele otrăvitú și otrava din sângele lor trece la copii. Din asemeni copii, născuți cu sângele otrăvitú, lucru firesc, că nu se pôte desvolta o generație puternică și sănătoșă. Incentul pe incentulú așa-déră sulimănitul duce la slăbirea generațiunii și chiar la prăpădirea ei.

Unu doctoru din România istorisese în „Apărătorul Sănătății“ lucruri grozavú în ceea ce privește urmările sulimănitului. Spune, că a călătorit printre sátenii mai multor județe din România, unde suntú multe de femei, cari din cauza sulimănitului tôte suntú cu dinții negri, parte din ei sfărmași, ér gingiile le suntú stricate și putrede, din care causă răspândescú unu mirosu de cadvaru. Cu deosebire în comuna Breaza obiceiul de-a se rumeni este așa de lătitú, încâtú mai că nu este femeia tinéră, care se nu fiă otrăvită cu plumb. Tôte suntú cu dinții și cu gingiile putredú, tôte cu fața sbircită, suferinde și îmbetrănite fără vreme.

Vedemú din tôte acestea, că rumenele suntú o pacoste mare, pe cari cu toții suntemú datoru a-o

combate până a nu fi luatú încă întinderi mai mari între popor. Părinții mai alesu să-și grijescă fetele și se nu le lase să se rumenescă. Acosta suntú datoru a-o face în interesul și pentru tericirea ficelur lor.

Rassele omenesci și semințiile popórelor.

B. Popórele mongolice (32 mil.)

1. *Mongolii* proprii în Asia nordică și nordostú; Bureții, Mandjurii, Ainos, Tungusii, Iacuzii, Calmucii etc.; mai departe în Asia de mijloc: Bocharii, Uzbekii, Osmanii, Kirgisi, Turcomenii, Tătarii, Bașkirii, Ciuvașii, Caracolpacii ș. a.

2. *Mongolii de sud*: Chinesii, Anamiții, Cochinchinesii, Siamesii și Barmanii etc. aprópe 400 milióne.

C. Japonesii și Coreanii (50 mil.)

D. *Tibetanii*. Dimpună cu deosebire alte popóre mici în ținutul Himalaia, cam 10 mil.

III. *Rassa malaică (peste 40 mil.)*. Sémnă cu Mongolii, cu colóreă pielii gălbue, întunecoșă brună, pėru netedú, întinsú, cu falci eșite afară, și în parte cu ochi pieși.

La aceștia se numără: 1. Proprii *Malaii* pe peninsula Malakka și pe insula Sumatra. 2. *Tagalarii și Negriții* pe Filipine. 3. *Javanesii, Sundanesii, Acinesii și Battakii* pe Java și Sumatra, cu Hova consangeni lor, pe jumetatea ostică a insulei Madagaskar. 4. *Dajak, Alfuru și Makassarii* pe Borneo, Celebes și insulele dimprejur.

IV. Popórele americane (8—10 mil.)

Indianii (locuitorii cei d'ântău ai Americii) colóre galbină și arămie, pėru buclatú, netedú, negru și cu *nasu de vultur* tare eșitú afară; ei se compunú dintr'unu număr mai mare de seminții stinse deja, și parte, cari se află în stingere.

Cele mai cunoscute suntú: În *America nord.*: Athabashii, Sioux, Erochesii, Kri, Creek, Dakota, Delaware, Mohawk, Winebago, Jowa, Blackfoot, Cipewai, Naces, Huroni, Comanci, Apaci, Uthan, Pawnei, Cherochesii și a. m.

În *America centr.*: Zapatecii, Artekii, Toltekii, Maya, Otomi și a.

În *America sud.*: Quicha, Junca, Colla, Guarani, Tupi, Pehuentche, Botokuđii, Patagonii, Araukarii, Peschării și altele.

V. Rassa etiopică séu Negrii.

În Africa și Australia de colóre brună până adencú-negră, pėru negru, întinsú séu lănosú, barbă rară, buze mari, gróse, cu nasú latú, turtitú.

De aci se ținú:

1. *Negrii proprii*, peste 120 mil. în Africa nordică și centrală, anume: Haussa, Fulbe, Sontai, Fullah, Niam-Niam, Așanti, Daho-

Să răpescú eu cu voia sănătatea copilei, care și fără de aceea e cam slăbuță? Pe lângă asta, ce să începă ea cu învățatur, cari nu ajută la nimic, decâtú scornescú idei próste în cap. Spălatul și fierțul se-lú învețe ea, astea suntú potrivite pentru starea ei“.

— „Décă nu s'ar afla vr'odată rudeniile ei, a-ți puté avé dreptu, dér casulú, că aceia ar puté fi însciințati despre existența sa, trebuie să-lú avemú în vedere“.

— „A! — ce rudeni!“ răspuse bētrána cu iușeală, „décă până acuma nu s'au interesatú de micuța, mai târđiu cu atât mai puținú vorú face-o. Altcum n'así avé nimicú în contră, decă Ninetta s'ar ocupa și cu scrisulú, dér spre a ajunge la acosta, a-și fi silită s'o ducú într'unu orașú și a-i plăti órele scumpú; tôte acestea nu'mi permitú împrejurările a-le face“.

— „Tocmai pentru-că sciu acosta, am venitú“, răspuse preotul. „Voiam să vé facú propunerea, de a'mi da mie fetița, spre a-o introduce în părțile începătoare a-le sciinței. N'are să vé coste nimica, fiind

foarte bucurosú aplecatú a-i face și eu vr'unú bine“.

— „Da, asta, firesce, este alt-ceva“, dice Costi, „și învoirea mea o puteți avé; e întrebare însă, decă Luigia se va învoi și ea?“

Luigia cu greu se lăsă a fi convinsă despre avantajulú acesta, dér în fine își dedú și ea învoirea.

În ziua următoare Ninetta își îndreptă încetú pașii către casa parochială. Când cu șifală tragea clopoșelul porții, mâna îi tremura, éră inima îi bâtea cu vehemență, vđdendu-se față 'n față cu preotul. Acesta o întâmpină cu unu surisú amicalú și prindend'o de mână îi dice: „Ei, biondonetta, astăđi vomú începe ceva frumosú. Veđi aceste cărți de istorie cu chipuri frumoșe? astea tôte le vei sci și tu ceti, decă imi vei fi silitore“.

Ninetta iubia poveștile nespuse, căci prea adeseori îi plăcea se asculte pe Giuseppe, care-i scia istorii tot-déuna câte-o poveste, séu istorioră morală. În ochii ei clipea o buburiă copilărescă, zărindú frumósele cărți, alu cărurú conținutul era pentru

ea o enigmă. „O!“ — exclamă ea întorcendú plină de uimire foile, — „eu voi fi silitore și bravă, voi cerca totú ce-mi veți spune, numai să potú înțelege și eu, ce stă în cărțile acesta“.

Cu iubire îi bătú bētránulú bărbat preumérú și dice: „Tu ești o copilă bună și credú, că ne vomú înțelege.“ În curendú erau, profesor și elevă, adenciți în „A. B. C.“, unu lucru obositorú pentru amândoi.

De atunci începú Ninetta o viață nouă. Pe di petrecea mai multe óre la învățătorulú ei, și deși progresa puținú, totuși nu se uria, căci preotulú scia să-i facă timpulú tot-déuna plăcutú. Cu cunoscințele ei crescea și plăcerea la lucru, și o elevă atât de sirguincioșă și talentată, ca ea, nici nu se putea afla.

Cu timpú dispărú și prejudiciulú Luigiei contra sciințelor, observendú, ce aplecare are favorita ei spre ele, și vđdendú, că nu o împedecă dela deprinderea cu lucrurile casnice.

(Va urma).

Care din doi?

Judecata unui înțeleptú judecătorú chinezú.

Unu Chinezú, care în țera sa nu puté ajunge la nimicú, plecă în străinătate, ca să-și încerce acolo norocul. Elu găsi în curendú o slujbă bună, așa că era în stare să trimetă bētranei sale mame și nevetei sale, pe cari le-a lăsatú acasă, atâtú bani, câtú le trebuia, pentru ca să trăiască. Mijlocitorulú, prin care le trimitea el banii, îi opria însé pentru elú, și scria scrisori false, ca răspunsú, în care tot-déuna se arăta primirea banilorú și se da scire despre buna aflare a mamei și a soției de acasă. Pentru Chinezulú nostru salutările aceste din patriă erau unu balsamú ce-i stēmpēra dorulú de casă, pe care și-lú înfrangea cu bărbăția, numai ca să pótă asigura viitorulú iubiților séi. Prin sirguință, cumpetare și speculațiunii dibace, a și reușit a-și căștiga în câțiva ani o mică avere.

Mama și soția lui în totú timpulú acesta n'au mai auditú nimicú de el. Nu-i mirare, dér, decă ele se credeau uitate de acestú necredinciosú. Tēnēra femeia căștigă prin cusutú și țesutú pânea de tôte zilele

menii, Fan, Tibu, Wadai, Massai, Joruba, Mandingo și a. 2) *Poporele Bantu și Bunda* în Africa sud. și sudost. anume: Kafri, Zulu, Betsuanii, Suahelii, Herero, Marutse etc. 3) *Papua și Negritos* pe Noua-Guineia, Noua-Coledoniă și pe insulele dimprejur. 4. *Polynesienii, Melanesienii, Australianii, Mikronesienii și Maori* pe uscatul din Australia, Noua-Seelandă și pe învecinatele insule polonesice și melanesice.

VI *Popore de rase, cari nu se potă determina acurată.*

a) *Baschii* în Pireneii vestici din Franța și Spania cam 700,000, probabil urmașii și cele din urmă remășițe ale vechilor *Iberii*. b) *Dravidas* vre-o 50 mil. în India anter. (Dekhan), probabilii protolociatori ai țerii cu semenițele Gond, Kol, Taluga, Tamil și a. c) *Singhalesii* apröpe 2 mil. pe insula Ceylon, înrudiți cu *Dravidas*. d) Locuitorii ținuturilor arctice din Asia și America n.: *Kumccadali, Yucagiri, Eskimoșii, Ciucii, Aleutii* și a. e) *Hotentotii și locuitorii din tufe* (Korana, Gricqua, Namaqua și alt.) cu scăfăria jösă, cu față galbină-sură, păr lănos, cu falez eșite afară, buze gröse, nas mic și turtit, în Africa sudves. f) *Tigani*, un popor nomad, unic în felul său, care trăese risipit preste totă Europa, Asia vest., și Africa n.

P. — P.

POVEȘTE.

Tăbacul de nas în contra influenței. Diarul englezesc „Times” publică o interesantă scrisore, pe care o primesce dela un cetitor al său. Acesta spune, că tăbacul de nas ar fi cel mai puternic mijloc în contra influenței. Dice, că el a petrecut în localități de acelea, unde influența băntuia în cea mai mare măsură, dăr cu toate acestea de el influența nu s'a prins, de-orece întrebuița tăbacul de nas, de care influența fuge. Așa spune scriitorul englez. Decă ar fi adevărată acesta, tăbacul de nas, care începuse a eși cu totul din obicei, ca mâne îl vom vedea erăși la modă.

Pentru toți: Feriți-vă de a umbra în haine prea strimte, de a umbra cu cisme prea mici, seu de-a vă stringe prea tare mijlocul, ori altă parte a trupului, căci prin asta se oprește circulațiunea sângelui, care fiind împedat în drumul său, poate face, că vre-o venă a trupului să crepe și prin acesta să pricinuescă *gută* seu *apoplexiă*.

Feriți-vă de-a vă ține răuflarea, căci prin asta se poate închide, ori

deschide prea tare camera iuimei și, intrându prea mult sänge în inimă, ori golindu-se cu totul, poate pricinui moarte.

Feriți-vă de-a ride, seu de-a vorbi când înghițit, căci ridicându-se „limburușul”, poate căde vre-o sfărâmură de mâncare în „răsuflătoare” și produce inecare.

Bunătatea laptelui de vacă atâră multă dela nutreământul, cu care se ține vaca. Așa d. es. varza (curechiul) îi dă laptelui un gust nu prea plăcut; morcovul îi dă un gust cam amar; frunza viței de viă îl face cam acru și puțin untos. Lăpterea produce lapte cu gust bun și untos; fânul și otava, decă sunt bune, de-asemena produc lapte bun și brânzos. Cel mai gros și cel mai untos lapte îl dau însă vacile nutrite cu țerițe și cu cartofi mestecați cu țerițe.

Fătarea vacilor. Mulți economi au obiceiul de-a pândi cu lampa aprinsă vaca, care vră se fete. Acesta e o datină foarte rea, de-orece vaca, pe câtă timp vede pe cineva lângă ea, mai ales însă decă vede lumina aprinsă, se întărită și nu poate feta la timp. De aceea e bine a pândi fătarea în ascuns, așa ca vaca să nu-l observe pe om. Chiar și găinele ouă multă mai greu și mai târziu, decă vedă, că se uită cineva la ele. De aceea și ele caută a-și afla un loc câtă se poate mai ascuns, când vreau să ouă.

GRAMA.

Gramă scrie pe hărtie,
Mândruța plânge în chilie.
Gramă când o audia,
De scris că mi-se lăsa,
In chilie se băga,
Și la mândra se ducea,
Și din graiu așa-i grăia:
— „Mândr'o mândruța mea,
De ce din ochi lacăramezi?
Ori ț-e fôme, ori ț-e sete,
Ori ț-e dor de codrul verde?”
— „Nu mi-e fôme, nu mi-e sete,
Nici mi-e dor de codrul verde,
Ci mi-e dor de maică-mea,
Că pe min' când m'ai luat
Din gură mi-ai cuvântat,
Că la maică-mea mi-i duce
La lună, la săptămână,
La anu, la jumătate.
Anu ești c'a trecut
Și la maica nu m'ai dusă.”

Necăjită afar' eșia,
Și din graiu așa grăia:

— „Cucișu, cuciselul meu,
Prinde cai la hinteu
Și mă du la socru-meu.”
Și în casă că-mi intra
Și cătră mândra grăia:
„Intră mândruța mea
In celară
De sejară,
Și-ți ia iie
Dintr'o mie
Și brău lat
Dela Bănată,
Cu florile ca palma
Să se mire Moldova!”
Elu afară, că eșia
Și 'n hinteu, că se punea
Cu mândra alătura.
Și pe drum, când se pleca
Gramă din graiu imi grăia:
„Cântă mândro-un cântecel
Să ne fiă dragă de el.”
— „Ba eu, Gramo, n'oiu cânta,
Când oiu începe-a cânta,
Munții că oră tremura,
Valea că s'o turbura
Și apa pe locă va sta.”
Dăr Gramă din graiu grăia:
„Mândro, mândruța mea,
Cântă-ne un cântecel
Să ne fiă dragă de el.”
Mândra începe a cânta,
Munții de se tremura,
Văile se turbura
Și apa pe locă stetea:
„De-ți fi, hoților, de vale
Vă suiți în delu mai tare,
De-ți fi, hoților, în delu,
Să vă scoboriți în vale,
Că Gramă trece călare!”

Nici vorba n'o isprăvia,
Hoții 'nainte eșia
Și din graiu așa grăia:
„Dă, Gramul, vama ta!”
— „Dăr eu vama ce se-ți dau?
Că am numa-o pușculiță
Și mi-e ca o măculiță,
Și am numa-un pistolaș
Și mi-e ca un tăculuș.”
— „Dă-mi dăr murgul de sub tine!”
— „Ba eu murgu nu ți-oiu da
Că mi-l'a dat socru-meu
Să-mi porțe trupșorul meu
Și la bine și la rău!”
Hoții din graiu cuvântau:
„Ori pe mândra vama-o dai
Ori de nu capul ți-lu tai!
Hai ca să ne dovedim
In săbii să ne lovim!”

Gramă din graiu imi grăia:
„Dă-mi mândruț'o năframa
Ca să-mi ștergă eu sudorea!”
— „Eu năframa nu ți-oi da
Că voi care vi-ți tăia
Totu un bărbat voi avea.”
Gramă, că se 'nfuria

Pe vătavul ilu tăia
Și-odat' se mai răsuca,
Și pe cei-lalți mi-i tăia
Și la stână se ducea,
Un miel bun că alegea,
Și vin multă, că aducea.
„Ține mândruța mea,
Că de astăzi incoala
Beură n'oiu mai bea!”
Paloșul, că mi-lu scotea,
Capul mândrii ilu tăia,
Cu rochița-lu coperea,
La socru-său se ducea:
— „Deschide sócră porța!”
— „Deschiđ'o nevastă-ta
Că ea îi scie sama!”
— „Deschide sócră porța!”
Sócră porța-o descuia.
„Scóte sócră varđă acră
S'o mănămă cu carne grasă
Că carnea-i din fiă-ta,
Care mi-o ai răsgăiat
Și rea creșcere 'i-ai dat!”

(Dela Brană)

S. Pușcariu.

Glume și povești,

Țiganul și oia.

Nu sciu de unde și cum
Mă 'ntelnisem chiar în drum
C'un purdel cam mic la stat
Ce mergea la popa 'n sat.
— Unde mergi tu, măi cioroiu?
Ilu întrebai eu apoi.
— Eu mă duc în sat la popa
Să cuminece pe dada.
— Dăr e bolnav dada țeu?
— Bolnav, Dómne, tare rău.
— Apoi cum s'a întemplat
De dada țeu e bolnav?
— D'apoi rău s'a întemplat
Că de mână tot e mușcat:
Păstorii mergeau spre munte
Cu oi multe, Dómne multe,
Și când pe la noi trecară
Dada 'n casă a 'nceluit
O oie lungă la flit.
Când la șapte zile ești
Că oia noastră fată
Șapte mieluț frumușei
De gândiai, că ore ce-i
De o oie albă fată,
Miei țarcați, ce nici-odată
N'a vętut bętrănul dada.
Ia dada o lă lungă
Și se duce ca s'o mulgă,
Dăr când dada făcea „bir”
Oia lui făcea „hır”.
Când dada vră ca s'o mulgă
Oia-lu prinde și ilu mușcă
Și de-atunci dada-i în pat
De mână tare rău mușcat.
— Tu și dada țeu e prost
Oia voastră că țe a fost.

Gavrilă Popovicu.

pentru amândouă. Adevărat, că trebuia să muncescă neîntrerupt și încordat de dimineața până seara, dăr o făcea cu dragă inimă, pentru-că era o ființă conștientă și iubia multă pe sócră-sa. Cât-va timp tóte mergeau bine, dăr într'un anu nu se făcură bucate și tóte ale mănăririi erau foarte scumpe. Pe lângă acesta bętrăna sócră încep să fiă bolnăvicioasă și avea lipsă de căutare bună, așa că nora ei trebuia să-i jertfescă multă timp. Erau grele zilele, și mai grele veniră însă când într'o zi bętrăna își închise ochii pentru totdeauna, și nu mai erau nici atâți bani în casă spre a-i cumpăra un cociugă și a-i plăti cheltuețele de înmormântare. In desperația ei bieta femeia rămasă singură, nu sciu să-și mai ajute altfel, decât de a merge la un mijlocitor pentru căsătorii.

— „Nu cunosc poți pe un bărbat de cinste”, întrebă ea, „care caută o nevastă și ar voi să mi facă înainte un dar de logodnă, așa de mare, ca să potă acoperi cheltuielile de înmormântare ale sócrei mele, și care preste acesta ar voi să aștepte o sută de zile, până ce voră trece

obiceiutele ceremonii de jale, ca să potă apoi merge cu el, ca nevastă, la casa lui?”

Deorece era frumușică isbuti votrul curându a-i afla un astfel de bărbat. Sócră fű înmormentată după obiceiul chinez, tēnăra femeia închise după o sută de zile ușile vechi sale căsuțe și se duse în casa noului bărbat. Ea fű și acestuia o femeia credincioasă, sirguincioasă și harnică, și elu o cinstea și iubia.

Așa trecură mai mulți ani. Se întemplă însă într'o zi, că bărbatul cel dintăiu se întorse în locul născerii lui, aducându cu sine o frumoasă avere. Numai de curându primise sciri bune dela familia sa și spera așadără, că va fi îmbrățișat cu bucuria de mama și soția sa. Cătă de mare a fost însă mirarea lui, cândă a găsit căsuța sa închisă și părăsită, ér în curte o iarbă de două palme! Elu intră la un vecin, să afle dela elu, ce s'a petrecut, și după ce i-a spus cine este, vecinul l'a luat aspru la respăr pentru necredința lui. Elu însă, ca să se apere, spuse, cum s'a petrecut lucrul cu agentul, care l'a înșelat, și arată scrisorile, ce le-a primit; după acesta

mai trebui să audă, spre marea lui durere, că mamă-sa a murit și că nevasta lui, pe care întotdeauna a iubit și care s'a purtat atât de frumos și nobil față cu mama lui, pe când trăia acesta și după ce a murit, este acuma nevasta altuia. Elu merse la noua ei locuință, ca s'o vadă; îi istorisi și ei, cum s'au petrecut tóte și o conjură să se întorcă la elu.

— „Nu, nu! Asta nu merge!” răspunse ea cu tristeță. „Bărbatul meu alu doilea m'a omenit tot-deuna și m'a ajutat, când eram în necaz. Ași fi nemulțămitoare, decă l'ași părăsi.

Bărbatul ei cel dintăiu s'a pus apoi în legătură cu bărbatul alu doilea și i-a făgăduit jumătate din averea sa decă îi va da nevasta înderăt.

Alu doilea bărbat răspunse:
— „Am luat pe nevasta ta în casa mea la propria ei rugare, și ea este soția mea legiuită, care mi-e mai scumpă decât tóta averea ta. Nu ți-o dau!”

Dăr bărbatul întâi nu se astempără până ce nu se înfățișară tóți trei înaintea judecătorului. Fiă-care istorisi acestuia sta-

rea lucrului. După ce judecătorul a aflat tóte amănuntele, au trebuit să mărturisescă, că amândoi bărbații aveau un drept egal asupra femeii, și deorece nici unul din ei n'a căleat legea cu scire, așadăr nici unul nu e vinovat, elu, judecătorul, trebuie dăr să judece, că femeia are să alégă între cei doi. Femeia răspunse:

— „Domnule judecător, iubesc deopotrivă pe amândoi bărbații aceștia, amândoi sunt omeni buni și foarte cum-se-cade, cari au un drept egal asupra mea. De voui alege pe unul ilu voi măhni pe celalalt și amândoi sunt vrednici să aibă o femeie bună. Deorece nu potă fi nevasta amândurora, și eu sunt pricina acestei certe, eu îi voi face pe amândoi veduvi, și mi voi lua viața cu mâna mea proprie.”

Judecătorul a găsit, că era îndreptățită părerea femeii, și a poruncit, ca ea să fiă dusă într'o chilă destinată pentru cei ce voiau să se sinucidă, unde aceștia, după obiceiul chinezesc, aveau să rămână până în dimineața următoare postind și petrecându-și timpul cu rugăciuni. Celor doi bărbați le duse, să vină mâne la un

MULTE ȘI DE TOATE.

Povestea omului din lună.

In vremile vechi se duse un om în pădure într-o ți de Duminecă, tăia lemne, adună o sarcină mare, o legă bine, o înă în spate și haid' cătră casă.

Pe drum il întelnește un om voinic, îmbrăcat în haine de sărbătoare, care voia să mērgă la biserică. Acesta stete în loc, și-i țișe celui cu sarcina: nu ști tu, că astăđi este Duminecă, ți, în care Dumneđeu s'a odihnit, după ce a făcut lumina, tōte animalele și pe om? Nu ști, că scris este în a treia poruncă: să sfințesc ziua Duminecii?

Intrebătorul era însuși prea bunul Dumneđeu.

Tăiătorul de lemne însă era încăpăținat și răspunse. „Duminecă pe pământ, ori lună în cer, ce-mi pssă mie de asta și ce-ți pasă ție?”

— „Decă-i așa, atunci să porți în veci sarcina asta în spate!” — țișe prea bunul Dumneđeu, și fiind-că pe pământ Dumineca o prețuesc așa de puțin, de aceea, de aici înainte tu vei avē în veci numai „lună” și vei sta în lună, drept dojană pentru cei-ce necinstesc ziua Duminecii.”

De atunci și până 'n ziua de astăđi se vede omul cu sarcina de lemne în lună și acolo va rămānē până la sfirșitul lumii.

Moșul.

Soldați-femei în China.

In războiul, ce se pōrtă încă și acum între Japonia și China, soldații chinezi s'au purtat, ca femeile cele slabe. Vēđendū femeile chineze, cătū de fricoși și amariți suntū bărbații, s'au hotărītū să între ele în luptă contra Japoniesilor. Astfel vēđuva generalului Sha-Ho-ki, care a căđutū în lupta dela Ping-yang, s'a decisū, să formeze o armată din 3000 de femei, ca să răsbune mōrtea soțului ei. Scirea acēsta a pusū în temere pe Japoniesi, căci sciūtū este, că femeia chineză, ajunsă în furia răsbunării, e de dece ori mai primejdiōsă, decătū bărbatul.

Napoleon și litera „m”.

Un explorator istoric sirguincios a căutat, ce rol mare are litera „m” în viața lui Napoleon I. Rolul politic-public al lui Napoleon s'a început în 20 Martie (1796); în Martie s'a logodit cu Maria Luiza; în Martie 'i s'a născut un fiu; în 20 Martie (1815) s'a reintors de pe insula Elba. Numele celorlți mai de frunte 6 mareașali ai săi începū cu litera m. Acestia

sunt: Macdonald, Marmont, Massena, Mortier, Moncey și Murat. Prima și ultima lui bătăia s'au întēplatū la cātune, ce începū cu litera m. A începutū la Montenotte și a sfirșitū la Mont-St. Jean (Waterloo). A raportatū victorii la: Mondo, Millesimo, Marengo, Morusizk, Montmirail și Montereau. Nenorocirile i-se iēgă de orașe cu numele m: Madrid și Moscva. In sfirșitū mōrtea încă i-a venitū în Mai.

Răsbunarea unei femei.

Inainte cu vre-o patru ani o femeia cu numele Leonia Mangras, care era servitōre în Jogy (Francia) a atacatū pe soldatul Louis Pietre într'unū balū publicū c'unū cuțitū și i-a făcutū șese rāni. Astfel ea a voitū să-și răsbune, pentru-că soldatul o părăsise cu necredință, împreună cu copilul ei. Servitōrea fū atunci achitată de juriu și nu se mai auđi nimic de ea. Ranele lui Pietre s'au vindecatū, și cu timpul elū uitase acea întēmplare și se căsătorī mai tārđiu. Nu de mult, când s'a intorsū cu tēnēra sa nevastă și cu cumnatul sēu dela o plimbare afară de oraș, fū pe drum deodată atacatū de unū strēinū cu o barbă mare și spārlitā. Strēinulū îi impunse unū pumnalū în umērul drept. Pietre spāriatū căutā să scape prin fugă. Incercarea ucigașului, care fugea după el, de a-i mai da o loviturā cu pumnalulū însă nu reuși, căci unū polițistū, care auđise strigătulū lui Pietre puse mână pe ucigașū.

In același momentū îi căđū acestuia barba falsă, ce-o purta, și se vēđū, că era femeia Leonia Mangras, despre care patru ani de țiile nimeni nu mai auđise nimic. Pe lângă pumnalū s'a mai aflatū la ea unū revolverū de buzunarū. Ea spuse la poliția, că a venitū la Jogy cu hotārirea dea omori mai intāiu pe seducētorulū ei și apoi de a se impușca. Dusă fiindū în închisōre, ea nu mai vrea să mănuce nimicū, ți cēndū că vrea să mōrā de fōme. N'aratā nici o cāință si îi pare rēu numai, că nici a doua orā n'a pututū să omōre pe bărbatulū, pe care-lū uria așa de cumplitū.

Cătū de tari sunt insectele.

Unū invētatū naturalistū francezū, Plateau povesteste, pe temeiul unor probe, ce a făcutū, că insectele cele mici, sunt adeseori mai tari, decătū cele mari. Astfel gāndaculū pōte să tragā după sine o povară relativū de 21 ori mai grea, albina de 30 mai grea, decătū bunāorā calulū. Albina forte ușorū pōte se duce cu sine 20 alte albine, astfel, că ea desvōltā relativū o putere ca și locomotiva. Cătū de puternicā este musculatura albinei se vede și de acolo, că o albinā sēu douē potū să susținā roilulū intregū.

Părerăa unor scriitori francesi despre duelū.

Din incidentul tragicului duelū, ce s'a întēplatū țiile trecute la Parisū intra Le Chatelier și Percher Henry, unul dintre colaboratorii cei mai bunū ai țiarului „Journal des Debats” care căđuse victimā acestui duelū, — fōia parisiană „Echo de Paris” a adresatū celorlți mai distinși scriitori francesi unū apelū, rugāndū-i să arate, ce păreră au ei despre duelū. Până acum și-au datū păreră Jules Simon Scholl și Zola Aurelien Scholl este unū aderentū alū duelului, Jules Simon însă este cu totul de altā păreră. Acesta țișe, că duelul este unū obicei orbū și barbarū, căci a vātēma pe cineva, ēr pe de-asupra a-lū mai și rāni, s'au chiar a-lū omori: acesta este unū modū forte ciudatū de a-și răsbuna onōrea vātēmatā. De obicei in duelū rămāne rānitū acela, care a fost și vātēmatū. Așa de esemplu la duelurile provenite din frāngerea jurāmētului căsătoriei, aprōpe fără excepțiune bărbatulū legiuitū cade victimā, deore-ce elū este de obicei mai slabū și mai bētrānū, decătū amantulū seducētorū. După părerăa lui Jules Simon, celū mai bunū mijlocū pentru repararea onorei ar fi, decă in locul duelului s'ar introduce instituțiunea juriilor de onōre. — Zola țișe: „Inaintea mea duelul este unū lucru nebunū și monstruosū, cu care nici nu vrēu să-mi batū capulū. In romanurile mele, nu vine înainte unū singurū duelū. Nu m'am dueltū nicī-odatā; am figuratū însă ca martorū o singurā dată, dēr și atunci am consideratū totulū, ca unū lucru de risū. Pentru aceea însă nu țișe, că duelul nu s'ar putē permite. Unū comerciantū, d. es., n'are lipsă de-a se duela, de-ore-ce omēni din societatea, in care se intōrce elū, nu suntū așa riguroși in privința cestiunilor cavaleresci; decă însă unū militarū, unū redactorū de țiarū sēu unū altū bărbatū cu rangū in societate ar refusa o provocare la duelū, ar avē să-i parā rēu pentru asta. Colegiū săi din societate s'ar feri de a-i mai da mână și de aceea elū trebuie să se dueleze, căci duelulū nu este atātū o cestiune de reparare a onōrei, cātū mai multū o cestiune de-a fi onoratū in viitorū din partea membrilorū din societate.”

Căendarulū sēptēmānei.

FEBRUARIE are 28 țiile. FAUR.

Țile	Căend. Iul. v.	Căend. Gregor.
Dum.	26 3 Sf. p. Porfir Ep.	10 S. 40 martir.
Lunē	27 P. Proco Decap.	11 Constanța
Mēri	28 S. p. m. Vasiliu	12 Ep. Gregoriu
Mēr.	1 + Cuv. Eudochia	13 Rosina
Joi.	2 S. Teod., Ep. Cir.	14 Matilda
Vin.	3 Sf. Eut., Vabilis.	15 M. Longin
Săc.	4 Cuv. p. m. Gheras.	16 Henrieta

Prețurile cerealeor din piața Brașovū.

Din 8 Martie st. n. 1895

Măsură sēu greutatea	Calitatea.	Valutaa triac.	fl. cr.
1 H. L.	cel mai frumos	5	40
"	mijlociu	4	90
"	mai slabū	4	60
"	Grāu mestecatū	3	70
"	Sēcārā { frumosā	3	50
"	{ mijlociā	3	10
"	Orzū { frumosū	3	50
"	{ mijlociu	3	—
"	Ovēsū { frumosū	2	30
"	{ mijlociu	—	—
"	Cucuruzū	4	20
"	Mālain	4	60
"	Māzere	5	20
"	Linte	6	50
"	Fasole	5	60
"	Sēmēntā de inū	10	—
"	Sēmēntā de cănepā	4	—
"	Cartofi	1	10
"	Māzēriche	—	—
1 kilā	Carnea de vitā	—	48
"	Carnea de porcū	—	52
"	Carnea de berbec	—	—
100 kil.	Sēu de vitā prēspētū	23	—
"	Sēu de vitā topitū	33	—

Cursulū la bursa din Viena.

Din 8 Martie 1895.

Renta ung. de aurū 4% . . . 124.05

Renta de corōne ung. 4%	99.10
Impr. cail. fer. ung. in aurū 4 1/2%	127.50
Impr. cail. fer. ung. in argint 4 1/2%	104.40
Oblig. cail. fer. ung. de ost. I. emis.	125.40
Bonuri rurale ungare 4%	98.10
Bonuri rurale croate-slavone.	98.25
Imprum. ung. cu premii	162.—
Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	152.50
Renta de hārtie austr.	101.—
Renta de argint austr.	100.75
Renta de aur austr.	125.10
Losuri din 1860	127.25
Acții de ale Bāncei austro ungare.	1064.—
Acții de-ale Bāncei ung. de credit.	455.—
Acții de-ale Bāncei austr. de credit.	388.25
Napoleondori.	9.79
Mārci imperiale germane	60.35
London vista	123.40
Paris vista	49.—
Rente de corōne austr. 4%	101.35
Note italiene.	46.60

Bursa de mărfuri din Budapesta.

din 6 Martie n. 1895.

Sămīnțe	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.	
		dela	până
Grāu Bănățenescū	80	6.75	6.80
Grāu dela Tisa	80	6.80	6.85
Grāu de Pesta	80	6.75	6.80
Grāu de Alba-regala	80	6.75	6.80
Grāu de Bácska	80	6.85	6.90
Grāu ung. de nordū	80	—	—

Sămīnțe vechi ori nouē	soiulū	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr.	
			dela	până
Sēcārā	nutrețā de vinars de bere	70-72	5.50	5.55
Orzū		60-62	6.	6.35
Orzū		62.64	6.40	6.85
Orzū	bănăț.	64.66	7.20	8.20
Ovēsū		39.41	6.15	6.55
Cucuruzū	aitū soiū	75	—	—
Cucuruzū		78	—	—
Cucuruzū		—	—	—
Hirșicā	"	—	—	—

Productediv.	Societātū	Cursulū	
		dela	până
Som. de trif.	Luternă ungur.	88	48.—
—	francesă	—	—
—	roșiā	58	68.—
Oleu de rap.	rafinatū duplu	—	—
Oleu de in	—	—	—
Uns. de porc	dela Pesta	48.50	49.—
—	dela țērā	—	—
Slāninā	svēntatā	42.—	42.50
—	afumatā	48.—	49.—
Sēu	—	—	—
Prune	din Bosnia in buti	8.50	8.75
—	din Serbia in saci	8.50	8.75
Lictarū	slavonū nou	17.—	18.—
—	bănățenescū	—	—
Nuci	din Ungaria	—	—
Gogoși	unguresci	—	—
—	sērbesci	—	—
Miere	brutā	—	—
—	galbinā strecuratā	—	—
—	de Rosenan	—	—
—	brutā	—	—
—	Drojdiuțe de spirit	—	—

Cursulū losurilorū private

din 6 Martie 1895.

	sump.	vindē.
Basilica	8.70	9.—
Creditū	200.—	201.—
Clary 40 fl. m. c.	59.—	60.—
Navig. pe Dunāre	—	160.—
Insbuck	27.—	—
Krakau	26.50	27.50
Laibach	25.—	25.25
Buda	63.—	65.—
Palffy	59.50	60.50
Crucea roșie austr.	18.—	19.60
do ung.	11.80	12.10
do ital.	12.75	13.25
Rudolf	23.75	24.75
Salm	71.—	73.—
Salzburg	27.—	27.75
St. Genois	73.—	74.50
Stanislaw	—	—
Trielita 4 1/2% 100 m. c.	150.—	—
do 4% 50	70.—	—
Waldstein	51.—	52.50
Sērbesci 3%	41.25	44.—
do de 10 franci	—	—
Banca h. ung. 4%	133.—	134.—

Cursulū pieței Brașovū.

Din 9 Martie 1895.

Bancnotă rom. Camp.	9.74	Vēnd.	9.77
Argint român. Camp.	9.65	Vēnd.	9.68
Napoleon-d'ori Camp.	5.75	Vēnd.	—
Galbeni	Cmp.	5.84	Vēnd.
Ruble rusesci	Cmp.	1.31	Vēnd.
Mārci germane	Cmp.	60.—	Vēnd.
Scris. fone. Albina 5%	100.75	Vēnd.	101.75

cēsū anumitū la elū, ca să afle, decă tēnēra femeia mai stă pe lângă hotārirea ei.

La timpulū hotārītū ei se și înfățișāră inaintea judecātorului, și acesta trimise numai decătū pe servitorulū dela judecātorū in chiliā să aducā pe femeia. Acesta se și întorse cēndū și spuse tremurāndū și cu fața îngālbinitā, că biata femeia n'a mai așteptatū, ci s'a și spēndurātū de crucea ferestrii. Cei doi bărbați se duserā in urma acēsta, conduși de servitorulū dela judecātorū, in acea chiliā, aruncār plin de grōzā o privire înăuntrulū ei, cunoscurā statura și hainele carū erau acelea ale nevetei lorū și se întōrserā iute ca să afle dela judecātorū, ce au să mai facā. Judecātorulū țișe atunci:

— „Acela dintre voi doi, care vrē să aibā nevasta și acum, pōte să și-o ia, după ce va plăti potrivitului sēu o sumā de bani, cu care acesta să-și pōtā lua o altā nevastă.

Bărbatulū celū dintāiū căđū îndatā in genunchi și serugā să-lū lasē și-ia femeia sa mōrtā, ca să-i facā cinstea din urmā. Alū doilea bărbatū nu țișe nimicū, și cēndū judecātorulū ilū intrebā, decā vrea să ia parte și elū la cheltuele și la ceremoniile inmōrmētārēi, elū răspunse, că i-a fostū numai de femeia viā, pe cea mōrtā însă o lasā bucurosū potrivitului sēu.

Acum judecātorulū porunci, să se deschidā ușile și femeia, despre care credeau, că s'a sinucisū, intrā sprintenā și voincā, alergā spre bărbatulū ei celū dintāi și-l rugā să-o ia ērāși la sine, după ce acum s'a încredințatū de adevērata lui iubire. Înțeleptulū judecātorū, in țiua premergētore după pertractarea ciudatā cu cei doi bărbați, duse pe femeia in odāile nevetei sale și o ținū acolo ascunsā. Ea se îmbracă cu alte haine pre cēndū cu hainele sale proprii a fostū îmbrăcatā o păpușā de paie de mārimea ei și acēsta a fostū spēndurātā de crucea ferestrii chilee, despre care fū vorba. Servitorulū dela judecātorū, care nu scia nimic de acēsta și care vēđū păpușā de paie spēndurāndū de ferēstrā, n'a cercetatū mai de aprōpe, ci s'a grābitū a fugi din apropierea însăpāmētātore, și dādū de scire despre ce s'a petrecutū. Tēnēra femeia a ascultatū din odaia invēcinatā, unde era ascunsā, totū ce se vorbea in sala unde se afla judecātorulū. Iubirea neinteresatā a primului ei bărbatū o mișcā și ea se hotārī să-și păstreze viața și să-i urmeze in vechia locuință. Acolo trăirā cei ce din nou s'au unitū încă multe decī de ani in iubire și bunā înțelegere și se închināră împreună cu copiii lorū la mormintele strămoșilorū lorū.

Pentru Sesonul de Primăvară

are onórea
prin acésta
Magazia

D. LESSNER

VIENA,
VI., Mariabilferstrasse 83,
Souterain, Parterre
Mezzanin și etagiu I.

a aduce la cunoștință, că cu 1-a Martie vine la vîndare cele mai noue și exquisit de frumoșe **stofe moderne**, assortimentu senzațional, prețuri ieftine și reduse, și'mi permitu a invita P. T. publicu a visita magazia, unde suntu espuse spre vedere **multime de nouitați**.

Stofe curatū de lână:

Mousseline de lână Dessins splendid	per Metru fl.	—58
Kammgarn Nouveauté, latu duplu	" "	—88
Kammgarn rayé Nouveauté latu duplu	" "	—88
Crépe Nouveauté rayé	" "	—70
Nouveauté rayé	" "	1.—
Nouveauté lignette	" "	1.50
Pepita moderne, 120 cm. latu	" "	—88
Kammgarn rayé exclusive 120	" "	1.45
Cheviotine 120	" "	1.65
Kammgarn carré specialité 120	" "	1.85
Kammgarn rayé anglais 120	" "	1.75
Haute Nouveauté rayé 120	" "	1.90

Stofe curatū de lână:

Haute Nouveauté carré,	120 cm. latu per metru fl.	2.15
Rayé pointu in mătase	120 " " " " "	2.15
Haute Nouveauté franțuzescu	120 " " " " "	2.25
Haute Nouveauté Parisienne	120 " " " " "	2.55
Haute Nouveauté in mătase	120 " " " " "	2.80

Stofe de spălatū:

Piqué uni in tóte colorile, nu-și lasă fața, per metru	52 cr.
Mousseline indian Dessins splendid, nu-și lasă fața, per metru 52, 55, 58, 60, 65 cr.	
Piqué Nouveauté dessiné, noue de totu, pentru rochi și bluse nu-și lasă fața, per metru 35 cr.	
Piqué Haute Nouveauté, curat pentru spălatu per. m. 58, 85, 90 cr.	
Atlas-Satin cele mai noue. des. pentru spălatu p. mtr. 36, 40, 58 cr.	
Levantine, dessins moderne, pentru spal. p. mtr. 26, 30, 32, 40, 45 cr.	
Zephir Nouveauté, pentru spălatu per mtr. 35, 40, 45, 50, 55, 75 cr.	

Stofe de mătase:

Brocate de mătasa, frumose splendide și exquisite per metru	fl. 3.60, 4.—
Taffetas chiné, Dessins splendide	per metru „ 2.50, 2.80
Taffetas rayé broché (Haute Nouveauté)	„ „ 3.—
Pepita stofe curatū de mătasa	„ „ 1.20
Stofe curatū de mătasa, cu vârgi splendide	„ „ 1.20
Siellienne uni, in tóte colorile	per „ „ 1.20
Siellienne façonné, in tóte colorile	„ „ 1.35
Pongis chinois Dessins splendide	„ „ 1.10
Foulard de mătasa Dessins frumosu	„ „ —45
Bengaline rayé colorile cele mai moderne	„ „ —98
Mătasa crudă cu Dessin	„ „ 1.25, 1.40

Asortimentu horend in cele mai noue stofe de lână, duplu latu a 30, 34, 40, 52 cr. etc.

Mostre și jurnale mari ilustrate se trimitu in provincie cu plăcere gratis și franco.

N. P. GOLDMANN, tîrgulū inului nr. 28.

Gulere englezesci in tóte colorile 2 fl. 50.

SESON de PRIMĂVARĂ 1895.

Pentru sesonulū de primăveră imi permitu a recomanda Onoratei mele clientele:

Magazinulū de confecțiuni pentru dame

bogatū asortatū cu pardisiuri, gulere, fichuri, mantale, pardesiuri de plóia și prafu.

Paltonașe și pardesiuri pentru fetițe și băieți

cu rondouri séu gulerașe separate la ele.

carī se află totdeuna in assortimentu mare și le vîndu cu prețurile fabriciei.

Comandele din provincie se efectueđă cu mare acurateță și **după mēsură** in restimpū de trei zile.

Rugāndu-mē de sprijinulū On. Dame,

Sunt cu deosebită stimă,

N. P. GOLDMANN,
Brașovū, Tîrgulū inului Nr. 28.

Gulere englezesci in tóte colorile 2 fl. 50 cr.

N. P. GOLDMANN tîrgulū inului nr. 28.

Anunciuri

(insertiuni și reclame)

Suntū a se adresa subscrișe, administratiuni. In casulū publicării unui annciu mai mult de odată se face scādēmētū, care cresce cu câtū publicarea se face mai de multe-ori.

Administrațiunea
„Gazeta Transilvaniei.“

A V I S U I

Prenumerațiunile la Gazeta Transilvaniei se potū face și renoi ori și când dela 1-ma și 15 a fiă-cărei luni.

Domnii abonați sē binevoiască a arāta in deosebī, când voiescū ca espedarea sē li-se facā dupā stilulū nou.

Domnii, ce se aboneză din nou, sē binevoiască a scrie adresa lāmurită și sē arate și posta ultimā.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Numere singurate din „Gazeta Transilvaniei“ a 5 cr. se potū cumpēra in librăria Nicolae Ciurcu.